

ОСНОВНІ ЕЛЕМЕНТИ УПРАВЛІННЯ ВИТРАТАМИ ПІДПРИЄМСТВА ТА ВИМОГИ ДО ЙОГО ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Т. Саванчук, к.е.н., доцент

О. Губарик, к.е.н., доцент

Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Управління затратами представляє собою процес вироблення та прийняття управлінських рішень за всіма основними аспектами їх формування. Основна ціль управління затратами на підприємстві полягає в оптимізації їх сум і рівнів, забезпечуючи високі темпи розвитку і досягнення попередньо запланованих обсягів виробництва.

Процес управління затратами носить комплексний характер і передбачає вирішення питань формування витрат виробництва і визначення собівартості окремих видів продукції, відкриття та практичне використання резервів економії затрат та зниження собівартості, здійснення контролю за станом і характером змін фактичної собівартості та величини затрат у порівнянні з плановими показниками.

Виходячи із економічного змісту поняття «управління», основними елементами управління витратами та собівартістю продукції підприємств є прогнозування та планування, нормування затрат, організація їх обліку та калькулювання собівартості продажів, аналіз, контроль та регулювання діяльності в процесі її здійснення. Всі ці функції управління витратами об'єднані у єдиному циклі управлінської діяльності і не можливі без належного обліково-аналітичного забезпечення.

При побудові обліково-аналітичного забезпечення управління витратами важливо врахувати, що в даний час, у сучасній економічній літературі велика увага приділяється управлінню центральним витрат, як окремими центрами відповідальності. Центр витрат - це об'єкт віднесення витрат, де акумулюються витрати, пов'язані з однією або декількома функціями та певними видами діяльності. При цьому, центр

відповідальності – це відокремлений підрозділ підприємства, яким керує особа, що є відповідальною за величину затрат цього підрозділу.

Основа управління витратами становить їх планування. Основною метою планування операційних витрат є встановлення економічно обґрунтованої суми і складу поточних витрат підприємства в плановому періоді в розрізі кожного виду продукції, що випускається, окремих центрів відповідальності і по операційній діяльності в цілому.

Основною формою планування операційних витрат підприємства є їх бюджетування. Розробка планових бюджетів здійснюється по підприємству в цілому (основні результати розрахунку цього бюджету включаються до складу плану доходів і витрат з операційної діяльності та інших поточних планів підприємства), в розрізі всіх типів його центрів відповідальності, а також за окремими видами продукції, що випускається (в формі планової або нормативної їх калькуляції).

Велике значення в системі управління витратами має нормування, пов'язане з розрахунком норм витрат на матеріали, робочу силу і накладні витрати на науковій основі. Нормативні витрати орієнтують підприємство і в той же час є засобом оцінки змін, що відбуваються у виробничій діяльності з точки зору впливу на прибуток.

Управління витратами на основі норм попереджає непотрібні витрати, підвищує ефективність виробництва, поліпшує політику закупівель, вимірює витрата виробничих ресурсів і націлює на їх використання в майбутньому.

Таким чином, процес управління витратами передбачає забезпечення менеджерів всіх рівнів інформацією про витрати, необхідною для ефективного здійснення діяльності підприємства. Тому в інформаційному полі підприємства значне місце займає система обліку витрат, що включає окремі підсистеми: фінансовий облік, податковий облік, управлінський облік. Саме таке обліково-аналітичне забезпечення дозволить згрупувати витрати виходячи із потреб управління ними.